

Pilar 3

Offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriften

SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2010

Innholdsfortegnelse

<u>1. SPAREBANK 1 GRUPPEN – ORGANISERING, STRUKTUR OG REGELVERK.....</u>	3
1.1. INTRODUKSJON TIL KAPITALDEKNINGSREGLER	3
1.1.1. PILAR 1 – MINIMUMSKRAV TIL ANSVARLIG KAPITAL	3
1.1.2. PILAR 2 – VURDERING AV SAMLET KAPITALBEHOV OG TILSYNSMESSIG OPPFØLGING.....	4
1.1.3. PILAR 3 – OFFENTLIGGJØRING AV INFORMASJON	4
1.2. ORGANISERING, ANSVAR OG FORMÅL.....	4
1.2.4. KONSERNSTRUKTUR PER 31.12.2010	5
1.2.5. KAPITALSTYRING	5
1.3. RISIKOSTYRING I SPAREBANK 1 GRUPPEN KONSERN	5
1.3.1. FINANSIELLE RISIKOFAKTORER.....	5
1.3.2. STRATEGI KNYTTET TIL BRUKEN AV FINANSIELLE INSTRUMENTER.....	6
1.3.3. RISIKOFORHOLD I DE ENKELTE SELSKAPER	6
<u>2. KONSOLIDERING</u>	7
<u>3. REGULATORISK KAPITAL – INFORMASJON PER RISIKOGRUPPE (PILAR 1).....</u>	8
3.1. ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	8
3.2. REGULATORISKE FORHOLD OG RAPPORTERING	9
3.3. SOLVENSMARGINKRAV	9
<u>4. ØKONOMISK KAPITAL (PILAR 2 - ICAAP).....</u>	10
4.1. RISIKOJUSTERT KAPITAL	10
4.2. KAPITALBEHOV.....	11
4.3. NY MODELL FOR BEREGNING AV TOTALRISIKO I SPAREBANK 1 GRUPPEN KONSERN	11
4.4. RISIKOKATEGORIER	12
4.4.1. KREDITTRISIKO.....	12
4.4.2. KONSENTRASJONSRIKISO	12
4.4.3. MARKEDSRISIKO	13
4.4.4. LIKVIDITETS- OG OPPGJØRSRIKISO	16
4.4.5. FORSIKRINGSRIKISO	16
4.4.6. OPERASJONELL RISIKO	16
4.4.7. STRATEGISK OG FORRETNINGSRIKISO RISIKO	17
4.4.8. KORRELASJON - PORTEFØLJERISIKO	17
<u>5. SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG ØKONOMISK KAPITALBEHOV</u>	18
<u>6. SOLVENCY II.....</u>	18

1. SpareBank 1 Gruppen – Organisering, struktur og regelverk

SpareBank 1 Gruppen er et blandet finanskonsern med hoveddelen av sin virksomhet knyttet til forsikring. Det internasjonale regelverket knyttet til kapitalforhold er i all hovedsak utarbeidet for bankvirksomhet. SpareBank 1 Gruppen forholder seg til det til enhver tid gjeldende regelverk vedrørende kapital og kapitaldekning, inkludert regler for konsolidering.

Det beregnede kapitalbehovet for konsernet SpareBank 1 Gruppen omfatter følgende selskaper (eierandeler per 31.12.2010):

- SpareBank 1 Gruppen AS (morselskapet)
- SpareBank 1 Livsforsikring AS (100 % eiet)
- SpareBank 1 Skadeforsikring AS (100 % eiet)
- ODIN Forvaltning AS (100 % eiet)
- SpareBank 1 Gruppen Finans AS (100 % eiet)
- Argo Securities AS (76,75 % eiet)

SpareBank 1 Gruppen AS eier i tillegg enkelte mindre aksjeposter.

1.1. Introduksjon til kapitaldekningsregler

EUs nye direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge 1. januar 2007. Regelverket bygger på standard for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS). Formålet med kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle markedet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Det nye kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

- Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital
- Pilar 2: Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging
- Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

I de påfølgende kapitlene er det redegjort nærmere for innholdet i den enkelte pilar.

1.1.1. Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital

Det nye regelverket innebærer ingen endring i den grunnleggende konstruksjonen av kapitalkravet i forhold til Basel I, som fortsatt vil være 8 % av beregningsgrunnlaget. Derimot blir det noen endringer i regelverket for hva som kan regnes som ansvarlig kapital og sammensetningen av denne. De store endringene ligger i hvordan en beregner kapitalkravsgrunnlaget for kredittrisiko og introduksjonen av et eksplisitt kapitalkrav for operasjonell risiko. Gjeldende krav til kapitaldekning for markedsrisiko berøres i mindre grad av det nye regelverket.

Det nye kapitaldekningsregelverket inneholder ulike metoder som finansinstitusjonene kan velge mellom for å beregne kapitalkravet. De ulike metodene er vist i figuren nedenfor:

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.10

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standardmetoden	Standardmetoden	Basismetoden
Grunnleggende IRB – Metode*	Interne målemetoder*	Sjablongmetoden*
Avansert IRB – metode*		AMA - metoden*

*Metodene krever godkjenning fra Finanstilsynet

For finansinstitusjoner som er godkjent for å benytte interne målemetoder (IRB - Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko, betyr det at det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning for kredittrisiko vil være basert på konsernets interne risikovurderinger. Dette vil gjøre det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning mer risikosensitivt, slik at kapitalkravet i større grad vil samsvare med risikoen i de underliggende porteføljer.

Ved beregning av kapitalkravet etter Grunnleggende IRB-metode beregnes risikoparameteret misligholdssannsynlighet (PD) basert på egne modeller, mens risikoparametrene konverteringsfaktor (KF) til bruk for å fastsette eksponering ved mislighold og tapsgrad gitt mislighold (LGD) er sjablongregler fastsatt i Forskrift om Kapitalkrav.

Ved beregning av kapitalkravet etter Avansert IRB-metode for massemarked, beregnes risikoparametrene misligholdssannsynlighet (PD), konverteringsfaktor (KF) til bruk for å fastsette eksponering ved mislighold, samt tapsgrad gitt mislighold (LGD) basert på egne modeller.

1.1.2. Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper: Finansinstitusjonene skal ha en prosess for å vurdere sin totale kapital i forhold til risikoprofil og en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process). Tilsynsmyndighetene skal gjennomgå og evaluere finansinstitusjonenes interne vurdering av kapitalbehov og strategier. I tillegg skal tilsynsmyndighetene overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Tilsynet må iverksette passende tilsynsmessige tiltak om det ikke er tilfreds med resultatet av denne prosessen.

1.1.3. Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar 3 er å supplere minimumskravene i Pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i Pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring blir spesielt viktig når finansinstitusjonene i større grad kan benytte egne systemer og metoder for å beregne kapitalkravet.

Informasjonskravene fører til at alle institusjoner skal publisere informasjon om organisasjonsstruktur, risikostyringssystem, rapporteringskanaler samt hvordan risikokontrollen er oppbygd og organisert. Videre er det gitt detaljerte krav til offentliggjøring av kapitalnivå og struktur samt risikoeksponeringer, der sistnevnte avhenger av hvilke beregningsmetoder bankene benytter i Pilar 1. Foreliggende dokument er ment å dekke disse kravene.

1.2. Organisering, ansvar og formål

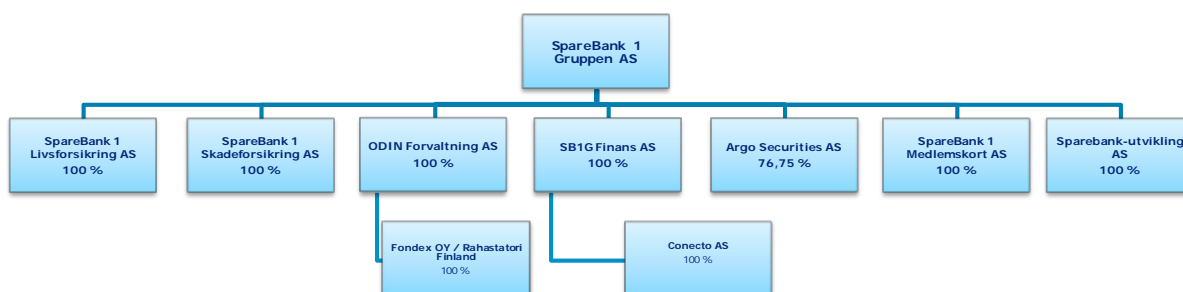
Virksomheten i SpareBank 1 Gruppen konsern (SpareBank 1 Gruppen) er organisert i ulike forretningsområder gjennom datterselskaper. Det er store forskjeller i de enkelte datterselskaperens risikostruktur. Konsernstyret har ansvaret for risikostyring og compliance i konsernet. Selskapsstyrene har ansvar for risikostyringen og compliance i eget selskap. Ansvaret for den samlede risikostyringen i

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.10

konsernet er organisatorisk lagt til Konserndirektør for Strategi, Analyse og Risikostyring i morselskapet. Stillingen er direkte underlagt administrerende direktør i SpareBank 1 Gruppen AS. Risikostyringen i SpareBank 1 Gruppen skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og sikre oppfyllelse av lovmessige kapitalkrav. Risikostyringen skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En moderat risikoprofil
- En sterk risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- Tiltrebelse av en optimal kapitalallokering innenfor vedtatt forretningsstrategi
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter
- Et tilstrekkelig nivå på kjernekapital ut fra valgt risikoprofil

1.2.4. Konsernstruktur per 31.12.2010

1.2.5. Kapitalstyring

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har vedtatt en felles policy for risikostyring i konsernet, som er gjenstand for årlig revidering. Det er utarbeidet strategi, policy og rammer knyttet til de enkelte risikofaktorene i den enkelte juridiske enhet. Det foretas i tillegg strategiske beslutninger knyttet til aktivaallokering i det enkelte selskap.

1.3. Risikostyring i SpareBank 1 Gruppen Konsern

1.3.1. Finansielle risikofaktorer

Konsernets aktiviteter medfører ulike typer finansiell risiko. Disse er definert nedenfor.

Markedsrisiko

Risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser, verdipapirkurser eller eiendom.

Eierrisiko

Risikoen som oppstår som følge av å være eier i et selskap, for eksempel knyttet til den risiko som produktselskapene påtar seg i sin drift, og risikoen for at det må tilføres ny kapital i ett eller flere av disse selskapene.

Kreditrisiko

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.10

Risiko for at selskapets låntakere, mellomledd og reassurandører ikke klarer å innfri sine forpliktelser overfor SpareBank 1 Gruppen. Kredittrisiko inkluderer også risiko for endring i generelle kredittpriiser, såkalt "spreadrisiko" og reassuranserisiko i forsikringselskapene.

Konsentrasjonsrisiko

Risiko knyttet til store engasjementer, bransjekonsentrasjon og geografisk konsentrasjon i kreditt, investeringsporteføljer eller forsikringsbestanden i liv- og skadeselskapet.

Forsikringsrisiko/tegningsrisiko

Risiko knyttet til usikkerhet vedrørende hyppighet og kostnader for framtidige forsikringskrav, og risikoen for ekstreme hendelser (katastrofer).

Operasjonell risiko

Risiko som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter også juridisk risiko.

Likviditetsrisiko

Risiko for ikke å klare å refinansiere forpliktelsene og eventuelt finansiere økning i finansieringsbehovet uten at det oppstår vesentlige ekstrakostnader.

Strategisk og forretningsmessig risiko

Risikoen for tap som følge av forandringer i eksterne forhold utenfor selskapets kontroll, som regulatoriske forhold, eller svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter (omdømmerisiko).

1.3.2. Strategi knyttet til bruken av finansielle instrumenter

Konsernet benytter finansielle instrumenter aktivt for å ta posisjoner og for å redusere risiko. Bruken av finansielle instrumenter er begrenset til instrumenter hvis risiko og markedsverdi lar seg måle og overvåke innenfor konsernets systemer for risikostyring og lønnsomhetsmåling. Instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked benyttes bare for sikringsformål eller dersom det ønskes fysisk oppgjør i underliggende eiendel/forpliktelse.

1.3.3. Risikoforhold i de enkelte selskaper

Risiko i SpareBank 1 Livsforsikring

Risikoen i livselskapet består i all hovedsak av forsikringsrisiko, markedsrisiko, kredittrisiko og operasjonell risiko. I tillegg er den finansielle risikoen i SpareBank 1 Livsforsikring i stor grad knyttet til hvordan selskapet klarer å innfri den årlige rentegarantien. Dette stiller krav til selskapets investeringsstrategi og risikostyring. Investeringsstrategien inneholder rammer for hvordan selskapet skal plassere og forvalte sine eiendeler, herunder tilgjengelige markeder, aktivaklasser og finansielle instrumenter. Investeringsstrategien inneholder også retningslinjer og rammer for kredittkspnering, motpartsekspnering, valutarisiko og bruk av derivater i sikringsstrategier. Livselskapet har også operasjonell risiko knyttet til komplekse IT-systemer.

Risiko i SpareBank 1 Skadeforsikring

Risikoen i skadeforsikring består av i all hovedsak av forsikringsrisiko, markedsrisiko, kredittrisiko og operasjonell risiko. Selskapets arbeid knyttet til dette består i hovedsak av måling og oppfølging av totalrisikoen og de ulike risikoelementene. Risikobasert tilsyn rapporteres kvartalsvis til Finanstilsynet. Risikobasert tilsyn tar for seg de viktigste risikoene.

Risiko i ODIN Forvaltning

Risikoen i ODIN Forvaltning knytter seg i all hovedsak til operasjonell risiko og strategisk og forretningsmessig risiko.

Risiko i SpareBank 1 Gruppen Finans

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.10

Risikoen i SpareBank 1 Gruppen Finans knytter seg i all hovedsak til kredittrisiko, operasjonell risiko, strategisk og forretningsmessig risiko.

Risiko i Argo Securities

Risikoen i Argo Securities er knyttet til strategisk og forretningsmessig risiko, operasjonell risiko, markedsrisiko og kredittrisiko.

Både liv- og skadeselskapet arbeider aktivt med å forberede styringssystemer til det nye Solvency II-regelverket som forventes å tre i kraft 1.1.2013. Begge selskapene vurderes å være godt forberedt kapitalmessig for å møte de kapitalkrav som forventes bli lagt til grunn i Solvency II-regelverket, selv om endelige analyser ikke foreligger.

2. Konsolidering

Nedenfor beskrives forskjellen i konsolideringsgrunnlaget ved konsolidering etter regnskapsreglene og ved konsolidering for kapitaldekningsformål.

2010
NOK 1 000

Selskaper	Forretnings-kontor	Andel i %	Bokført verdi
			2010
SpareBank 1 Livsforsikring AS	Oslo	100	2.637.396
SpareBank 1 Skadeforsikring AS	Oslo	100	1.100.000
SpareBank 1 Medlemskort AS	Oslo	100	1.600
Sparebankutvikling AS	Oslo	100	100
Odin Forvaltning AS	Oslo	100	176.045
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	Oslo	100	389.699
Argo Securities AS*	Oslo	76,75	164.851
Sum investering i konsernselskaper			4.469.691

SpareBank 1 Finans Holding AS var morselskap til SpareBank 1 Factoring, Actor Portefølje AS og Actor Fordringsforvaltning AS. Actor Portefølje AS eide igjen selskapet Actor Verdiggjenvinning AS. I 2010 har SpareBank 1 Finans Holding AS og Actor Portefølje AS fusjonert med SpareBank 1 Factoring AS, hvor SpareBank 1 Factoring var overtakende selskap. Det overtakende selskapet har samtidig endret navn til SpareBank 1 Gruppen Finans AS. Actor Verdiggjenvinning AS har fusjonert med Actor Fordringsforvaltning AS ved å overføre alle sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser til sistnevnte selskap.

Konsolideringsmetode for regnskapsformål tar med seg samtlige selskap med full konsolidering av balanse og resultatregnskap i henhold til oppkjøpsmetoden. Oppstillingen er per 31.12.10, og hentet fra noten vedr. investering i datterselskaper i note til årsregnskapet.

Per 01.01.10 gikk Bank 1 Oslo AS ut av SpareBank 1 Gruppen. Fra det tidspunkt er SpareBank 1 Gruppen konsern et forsikringsdominert konsern. Vi har fått tillatelse fra Finanstilsynet til å rapportere den konsoliderte kapitaldekning i rapport 700 som er samme mal som forsikringsdatterselskapene benytter.

SpareBank 1 Gruppen legger vekt på at alle enheter i konsernet har tilfredsstillende kapitalisering til enhver tid. Konsernets styrende organer har ikke lagt beskrankninger på styrets mulighet til å overføre kapital mellom morselskapet og datterselskaper ut over det som følger av regulatoriske og andre lovbestemte beskrankninger. Det er heller ingen vedtektsbestemmelser som setter slike beskrankninger.

Av samme grunn inngår ikke SpareBank 1 Gruppen AS eller dets datterselskaper avtaler som setter beskrankning på styrets adgang til å overføre kapital som nevnt. Dette gjelder så vel innlånsavtaler, som avtaler med leverandører og kunder.

For øvrig vil overføring av kapital mellom selskapene reguleres av den ordinære rammelovgivningen for disse virksomhetene og for finanskonsernet.

3. Regulatorisk kapital – informasjon per risikogruppe (Pilar 1)

3.1. Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Nedenfor følger oppstillingen av regulatorisk kapital i henhold til kapitaldekningsregelverket, som rapportert i selskapets noter til årsregnskapet.

Morselskapet	Spesifikasjon av kapitaldeknningen:		Konsern	
2010	NOK 1 000	Vekt		2010
	Risikovektede eiendeler			
	- Staten, sentralbanker, etc	0 %	3.748.597	-
	- Verdipapirer	10 %	2.534.344	253.434
43.220	Finansinstitusjoner	20 %	11.929.733	2.385.947
	- Sikrede lån, etc	50 %	629.035	314.518
4.869.048	Anleggsmidler	100 %	12.722.948	12.722.948
	- Andre eiendeler	150 %	44.349	66.524
93.664	Goodwill og andre immaterielle eiendeler		993.752	-
	- Eiendeler knyttet til investeringsvalg	20 %	6.700.517	1.340.103
	Sum balanseførte eiendeler		39.303.275	
5.005.932	Sum risikovektede eiendeler			17.083.473
-93.664	Fratrukket goodwill og andre immaterielle eiendeler		-993.752	
40.203	Poster utenom balansen		2.219.805	50.516
	Nettoberegningsgrunnlag for institusjoner som rapporter etter Basel II			1.593.587
	Fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner			-9.228
4.952.471	Sum balanseførte eiendeler og poster utenom balansen og vektet balanse		40.529.328	18.718.348
2.758.135	Egenkapital			3.687.676
	- Fondsobligasjoner			200.000
	- 50% fradrag for ansv. Kap i andre finansinst.			-4.614
	- Minstekrav reassuransedekning			-34.341
-440.000	- Fradrag for foreslått utbytte			-440.000
	- Fradrag urealiserte gevinster investeringseiendommer/varige driftsmidler			-71.454
-93.664	- Fradrag utsatt skattefordel			-
	- Immaterielle eiendeler og goodwill			-993.752
2.224.471	Sum kjernekapital			2.343.515
283.000	Evigvarende ansvarlig lån			283.000
150.000	Tidsbegrenset ansvarlig lån			350.845
	- 45% av ureal. verdi eiendommer			32.154
	- 45% av ureal gevinster aksjer			-
	- 50% fradrag for ansv. Kap i andre finansinst.			-4.614
433.000	Sum tillegskapital			661.385
2.657.471	Netto ansvarlig kapital			3.004.900
	53,7 % Kapitaldekning			16,1 %
2.261.273	Overskudd av ansvarlig kapital			1.507.432

Nedenfor følger en oppstilling av ansvarlig kapital i SpareBank 1 Gruppen. Oversikten er utarbeidet per 31.12.2010.

Morselskapet						Konsern	
2010	2009	NOK 1 000	Rente	Innløsningsrett	Forfall	2010	2009
		Tidsbegrenset:					
-	250.202	21.12.2005 - Norsk Tillitsmann AS	NIBOR pluss 0,62%	21.12.10	21.12.15	-	250.202
150.145	150.120	21.12.2006 - Norsk Tillitsmann AS	NIBOR pluss 0,53% poeng	21.12.11	21.12.16	150.145	150.120
	-	30.06.2009 - LO	NIBOR pluss 2,75% poeng	30.03.14	30.06.19	-	500.136
	-	30.06.2003 - Los utdanningsfond	NIBOR pluss 1,60%	30.06.08	30.06.13	-	-
	-	30.06.2003 - Syklønsordningens Fond	NIBOR pluss 1,60%	30.06.08	30.06.13	-	-
	-	28.06.2006 - BN Bank ASA	NIBOR pluss 0,60% poeng	28.06.11	28.06.16	15.000	15.000
	-	30.11.2008 - SpareBank 1 NN	NIBOR pluss 0,70% poeng	30.11.13	30.11.18	-	20.000
	-	15.02.2006 - Norsk Tillitsmann ASA	NIBOR pluss 0,45% poeng	15.06.11	15.06.16	200.000	200.222
150.145	400.322	Sum tidsbegrenset				365.145	1.135.680
		Evigvarende:					
83.197	83.152	Norske eierbanker og Sparebanken Vest	NIBOR pluss 2,25%	30.09.07	evigvarende	83.197	83.152
200.504	200.418	SpareBank 1 Gruppen AS' eiere, Sparebanken Vest og Swedbank	NIBOR pluss 2,25%	30.09.07	evigvarende	200.504	200.418
283.701	283.570	Sum evigvarende				283.701	283.570
		Fondsobligasjoner					
-	-	30.12.2004 - LO / Forbund tilknyttet LO	NIBOR pluss 1,7% poeng	Call opsjon 2014*)	evigvarende	-	150.032
-	-	15.06.2006 - Fondsobligasjoner Norsk Tillitsmann	NIBOR pluss 1,17% poeng		evigvarende	200.000	200.286
-	-	Sum fondsobligasjoner				200.000	350.318
433.846	683.892	Sum ansvarlig lånekapital				848.846	1.769.568

*) Dersom fondsobligasjonen ikke tilbakebetales i 2014 er rentepåslaget 1,0 %

3.2. Regulatoriske forhold og rapportering

Bank 1 Oslo AS gikk ut av SpareBank 1 Gruppen 01.01.10. Vi har fått innvilget av Finanstilsynet adgang til å rapportere konsernets kapitaldekning for forsikringsdominerte konsern, rapport 700 i stedet for rapport 900, som ble benyttet da Bank 1 Oslo AS var en del av konsernet.

Plikten til å rapportere etter rapport 700 gjelder forsikringsselskap, pensjonskasser, innskuddpensjonsforetak og holdingsselskap i forsikringskonsern. Ovennevnte institusjoner skal beregne institusjonens kapitaldekning etter reglene i forskrift av 22. desember 2006 nr. 1616 om minstekrav til kapitaldekning i forsikringsselskap, pensjonskasser, innskuddpensjonsforetak og holdingsselskap i forsikringskonsern (kapitaldekningsforskriften) og forskrift av 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak (beregningsforskriften). Institusjon som nevnt ovenfor som er morselskap i konsern eller underkonsern, skal i tillegg sende inn oppgave over kapitaldekningen på konsolidert basis, jf. forskrift av 31. januar 2007 nr. 121 om anvendelse av soliditetsregler på konsolidert basis (konsolideringsforskriften), som er rapport 700.

For de selskapene som er i konsernet, men som rapporterer etter Basel II, beregnes et kapitalkrav som kommer til fradrag.

3.3. Solvensmarginkrav

Liv- og skadeselskapet rapporterer i dag i tillegg til regulatorisk kapital etter kapitaldekningsreglene også ut fra regelverket knyttet til risikobasert tilsyn (RBT). Pr. 31.12.10 viser RBT i liv- og skadeselskapet at både liv- og skadeselskapet har en overdekning av solvenskapital iht. beregningsmetodikken i RBT

Tall TNOK per 31.12.2010	SpareBank 1 Skadeforsikring	SpareBank 1 Livsforsikring
Solvensmarginkrav	718.037	858.411
Tellende solvensmarginkapital:		
-Ansvarlig kapital (etter fradrag)	1.438.456	2.281.617
-Sikkerhetsavsetninger (utover 55% av nedre grense)	345.237	20.721
-Halvparten av tilleggsavsetningene		189.621
-Avsetning til naturskadefondet *	263.693	
Sum solvensmarginkapital	2.047.386	2.491.959
Solvensmargin	285,1 %	290,3 %

* Det vises også til overgangsbestemmelsene i solvensmarginforskriftens §§ 18 og 19. Når det gjelder overgangsbestemmelsen vedrørende medregning av andeler av naturskadefondet i solvensmarginkapitalen er det ikke avklart hvordan naturskadefondet skal håndteres etter utløpet av overgangsperioden. Beregningen ovenfor er inkludert 25 % av naturskadefondet per 31.12.2010.

4. Økonomisk kapital (Pilar 2 - ICAAP)

4.1. Risikojustert kapital

Dette avsnittet gir en presentasjon av den beregning som er foretatt av kapitalbehovet på konsernnivå i SpareBank 1 Gruppen. Det samlede kapitalbehovet fremkommer gjennom en analyse av kapitalbehovet til hvert enkelt datterselskap. Beregningene tar utgangspunkt i regnskapet per 31.12.2010.

Det beregnede kapitalbehovet for konsernet SpareBank 1 Gruppen omfatter følgende selskaper (eierandeler per 31.12.2010):

- SpareBank 1 Gruppen AS (morselskapet)
- SpareBank 1 Livsforsikring AS (100 % eiet)
- SpareBank 1 Skadeforsikring AS (100 % eiet)
- ODIN Forvaltning AS (100 % eiet)
- SpareBank 1 Gruppen Finans AS (100 % eiet)
- Argo Securities AS (76,75 % eiet)

SpareBank 1 Gruppen AS eier i tillegg enkelte mindre aksjeposter. Kapitalbehovet knyttet til disse eierposter er beregnet som en ren eierrisiko og er inkludert i beregningen av markedsrisiko i morselskapet.

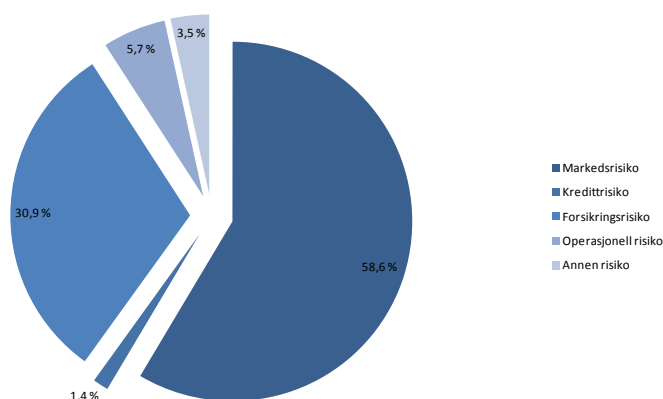
SpareBank 1 Gruppen beregner kapitalbehov basert på de ulike risikokategoriene. Risikojustert kapitalbehov beregnes for hvert datterselskap og for konsernet totalt. Statistiske metoder og til dels bruk av noe skjønn er lagt til grunn i beregningene. Det er lite sannsynlig at alle tapshendelser inntreffer samtidig, og det oppstår derfor diversifiseringseffekter når alle risikokategoriene vurderes samlet. Diversifiseringseffektene i konsernet har økt til 19,8 % fra 19,5 % i fjor (eksklusiv Bank 1 Oslo). Reduserte diversifiseringseffekter innebærer at risikojustert kapitalbehov øker. Risikojustert kapitalbehov skal dekke de beregnede uventede tapene og SpareBank 1 Gruppen har besluttet at konfidensnivået for beregningene skal være 99,5 %.

Tabellen under viser netto risikojustert kapitalbehov og tilgjengelig buffer:

Risikojustert kapitalbehov	99,5 %	99,5 %
Millioner kroner	31.12.2010	01.01.2010
Kredittrisiko	98	109
Markedsrisiko	4.098	3.085
Forsikringsrisiko	2.163	2.134
Operasjonell risiko	398	284
Risiko reassurandører og derivatmotparter	62	87
Likviditetsrisiko	-	-
Konsentrasjonsrisiko	-	-
Forretningsrisiko, strategisk risiko, eierrisiko	180	537
Brutto risikojustert kapitalbehov	6.999	6.238
Diversifikasjonseffekt	(1.388)	(1.220)
Risikojustert kapitalbehov etter diversifikasjonseffekt	5.611	5.018
<i>Diversifikasjonseffekt i prosent av brutto risiko</i>	-19,8 %	-19,6 %
Kapitalreserver (sikkerhetsavsetninger, kursreguleringsfond etc)	(2.443)	(1.866)
Netto risikojustert kapitalbehov	3.168	3.152
Kjemekapital inkl. fondsobligasjoner (I 2010 inkludert avsatt utbytte, grunnet planlagt emisjon)	2.784	2.349
Andel Goodwill	393	393
Total sikkerhetsbuffer før ansvarlig lån (inkl. andel goodwill)	8	(409)
Tellende øvrig ansvarlig kapital	661	939
Total sikkerhetsbuffer inkl. ansvarlig lån	670	530

Merk at Bank 1 Oslo ble utfisjonert av SpareBank 1 Gruppen med regnskapsmessig virkning fra og med 01.01.10. Oppstillingene per 01.01.10 er beregnet per 31.12.09, men er beregnet eksklusiv Bank 1 Oslo.

Figuren nedenfor viser sammensetningen av beregnet brutto risiko på totalt MNOK 6.999 per 31.12.10 for de enkelte risikokategoriene i SpareBank 1 Gruppen.

Markedsrisiko er som det fremgår av figuren den viktigste enkeltrisiko i SpareBank 1 Gruppen, når vi ser bort fra diversifiseringseffekter (bruttobetraktning). Det er viktig å bemerke at SpareBank 1 Gruppen i forbindelse med utskillelsen av Bank 1 Oslo reduserte sin eksponering mot kreditrisiko kraftig. Konsernet er nå regnet som et forsikringsdominert, blandet finanskonsern.

4.2. Kapitalbehov

SpareBank 1 Gruppen må ha tilstrekkelig kapital for å dekke uventede tap. Konsernet er underlagt regelverk for minstekrav til kapitaldekning og soliditet. Kapitalkravsforskriften stiller i tillegg krav til at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til både risikoprofil og kvalitet på risikostyrings- og kontrollsystemer. Policy for kapitalstyring er gjenstand for årlig oppdatering og styregodkjenning, og er senest oppdatert og styregodkjent i mai 2010. Policy for kapitalstyring skal sikre at SpareBank 1 Gruppen har et egenkapitalnivå som er optimalt i forhold til definert risikotoleranse, risikoprofil og omfang av virksomheten. Alle selskapets styringsdokumenter knyttet til risikostyring skal revideres og styrebehandles i SpareBank 1 Gruppen i juni 2011.

SpareBank 1 Gruppen benytter risikjustert avkastning som et økonomisk styringsparameter. I den kvartalsvise risikorapporten blir risikjustert avkastning rapportert for konsernet samlet, per datterselskap, og for personmarked og bedriftsmarked innen hvert datterselskap.

4.3. Ny modell for beregning av totalrisiko i SpareBank 1 Gruppen Konsern

Konsernet utviklet gjennom 2008 og vinteren 2009 en ny simuleringsbasert totalrisikomodell. Modellen er utarbeidet i samarbeid med Norsk Regnesentral og vil bli benyttet i parallell med eksisterende rammeverk/modell fremover. Modellen er funksjonstestet, men er fortsatt under kalibrering. Endelig implementering er således noe forsinket sammenlignet med tidligere antatt. Modellen er ikke lagt til grunn for årets ICAAP-beregninger.

Modellen dekker kreditrisiko, markedsrisiko, forsikringsrisiko og operasjonell risiko. Modellen er basert på simulering av avkastning og/eller mislighold i ulike aktivaporteføljer i konsernet, samt samvariasjonen/korrelasjonen mellom disse. Risiko rapporteres per ovennevnte risikotype og per selskap, samt samlet. Risikoen rapporteres inkludert diversifiseringseffekter. Spesielt innenfor markedsrisiko i livselskapet er det lagt ned betydelig arbeid for å beskrive en modell som hensyntar nivåer og regler for bruk og oppbygging av reserver ved årsslutt, samt muligheter for å håndheve mekaniske rebalanseringsstrategier (i motsetning til ren "buy and hold-strategi").

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.10

Modellen benytter representative indekser for å estimere avkastning, volatilitet og korrelasjoner i og mellom ulike aktivaklasser. I tillegg kan disse justeres manuelt av brukeren for å gjennomføre scenarioanalyser. Modellen har funksjonalitet for å beregne kapitalbehovet under ulike forutsetninger om avkastning i underliggende aktiva den neste perioden. Dette er en betydelig forbedring i forhold til dagens modell, hvor det kun er verdiendringer basert på volatilitet i forhold til en gitt beholdning som modelleres.

4.4. Risikokategorier

4.4.1. Kredittrisiko

Kredittrisiko i SpareBank 1 Gruppen utgjør en relativt liten andel av den konsoliderte risikoen, og er i hovedsak knyttet til den virksomhet som utøves av SpareBank 1 Skadeforsikring, SpareBank 1 Livsforsikring og SpareBank 1 Gruppen Finans. Kredittrisiko i SpareBank 1 Gruppen Finans er primært knyttet til factoringporteføljen, mens kredittrisikoen innen forsikringsvirksomhet primært er knyttet til investeringsområdet, samt reassuransesiden i skadeselskapet. Argo Securities har i tillegg noe kredittrisiko knyttet til utlån til kunder, samt til en egen investeringsportefølje.

4.4.1.1. SpareBank 1 Livsforsikring og SpareBank 1 Skadeforsikring

Kredittrisiko i SpareBank 1 Skadeforsikring og SpareBank 1 Livsforsikring er relatert til pengemarkedsplasseringer (obligasjoner og sertifikater) og eiendom. Selskapenes styrer har vedtatt rammer for de ulike verdipapirutstederne. I tillegg er det fastlagt minimumsnivå for kredittratingen innenfor de ulike utstedergruppene. Det er gitt detaljerte regler vedrørende tillatt risikonivå på plasseringene i eget mandat til forvaltere av porteføljen. Modellen hensyntar kun risiko knyttet til mislighold fra debtors side. Risikoen for tap som følge av at debtors kredittverdighet anses å være redusert, tas ikke hensyn til. I eiendomsporteføljen er det risiko knyttet til betjening av inngåtte leieavtaler. Her vurderes kredittrisikoen som begrenset.

SpareBank 1 Skadeforsikring AS og SpareBank 1 Livsforsikring AS har til sammen en portefølje på 18,1 mrd. kroner i sertifikat- og obligasjonsmarkedet per 31.12.10 (mot 17,4 mrd. per 31.12.09). Risikoen knyttet til sertifikat- og obligasjonsmarkedet er primært konsentrert om investeringer med såkalt "investment grade" (ratet BBB eller bedre).

Kredittrisikoen kvantifiseres som det tap som kan oppstå knyttet til investeringer i sertifikat – og obligasjonsmarkedet som følge av mislighold fra debtors side og dette er beregnet med basis i faktisk eksponering per 31.12.10. Beregningen av kredittrisiko omhandler i første rekke risikoen for at det skal oppstå tap på sertifikat og obligasjoner som følge av mislighold fra debtors side. I denne forbindelse benytter vi modeller for å beregne forventet og uventet tap.

I tillegg er SpareBank 1 Skadeforsikring eksponert for kredittrisiko knyttet til reassurandører, dels gjennom fordringer og dels gjennom reassurandørens andel av erstatningsavsetningen. For å begrense risikoen som er forbundet med reassurandører har selskapet en policy om minimum A-rating fra S&P ved kontraktsinngåelse.

SpareBank 1 Gruppen Finans AS

Kredittrisikoen i Spare Bank 1 Gruppen Finans er i all hovedsak knyttet til factoringvirksomheten. Risikoen knyttet til kredittrisiko inkluderes iht. de regulatoriske beregningene for SpareBank 1 Gruppen Finans (konsern).

Argo Securities

Argo Securities er eksponert mot kredittrisiko på tre områder; motpartsrisiko i daglig handel, via investeringer og gjennom kredittgivning til kunder.

4.4.2. Konsentrasjonsrisiko

Det er noe konsentrasjonsrisiko i SpareBank 1 Gruppen. I både liv- og skadeselskapet er det antatt å være konsentrasjonsrisiko på investeringsiden, spesielt knyttet til investering i obligasjoner utstedt av

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.10

finansinstitusjoner. Det er ikke beregnet kapitalbehov for denne risikoen per 31.12.10. Skadeselskapet har en viss konsentrasjonsrisiko knyttet til reassurandører.

4.4.3. Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirkurser. Risikoen for endringer i verdipapirpriser som skyldes endringer i generelle kredittpriser blir regnet som markedsrisiko. Risiko knyttet til verdifall i eiendomsmarkedet er også inkludert i markedsrisikoen.

Det er utarbeidet rammer for markedsrisiko for den enkelte juridiske enhet, og det foretas i tillegg strategiske beslutninger knyttet til aktivaallokering for det enkelte selskap.

Gjennomgangen av markedsrisiko er delt i to. Del I tar for seg modeller og definisjoner som benyttes for beregning av risiko på konsernnivå i SpareBank 1 Gruppen, del II beskriver oppfølging og styring av de ulike risikoelementene for konsernet samt modeller og rutiner for oppfølging og styring av de ulike risikoelementene i de enkelte datterselskapene. Gjennomgangen av markedsrisiko er basert på modellen som ligger til grunn for årets ICAAP-beregning, og ikke ny totalrisikomodell.

4.4.3.1. Markedsrisiko del I

Del I tar for seg modeller og definisjoner som benyttes for beregning av risiko på konsernnivå i SpareBank 1 Gruppen.

Tabellen under viser markedsrisiko basert på Value at Risk (VaR) modell.

Markedsrisiko 99,5 % konfidensnivå

Beløp i MNOK

	31.12.2010	01.01.2010
Renterisiko	826	847
Spreadrisiko	815	409
Egenkapitalrisiko	1.426	1.286
Valutarisiko	65	55
Risiko knyttet til eiendom	995	892
Diversifisering	-567	-443
Total markedsrisiko	3.560	3.046
Diversifisering i %	-15,9 %	-14,5 %

Forutsetninger for VaR-modell

Metoder og forutsetninger:

- Konfidensnivå er 99,5 %
- Holdeperiode 12 måneder
- Standardavvik er beregnet med grunnlag i månedsstatistikk fra 1.1.1994 til 31.12.2010
- Samvariasjon mellom risikoklassene hensyntas

Markedsrisiko beregnes på bakgrunn av formelen:

$$\text{VaR} = \text{Markedsverdi} * \sigma * \sqrt{T} * n_c$$

σ = Standardavvik aktivum

T = Holdeperiode.

n_c = Antall standardavvik gitt konfidensnivå (99,5 % ensidig konfidensnivå = 2,58)

Løpende avkastning på plasseringene er det ikke tatt hensyn til. Dette medfører at beregning av UL (Unexpected Loss) tilsvarer VaR.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.10

Renterisiko

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Risikoen oppstår hovedsakelig som følge av investering i rentepapirer, fra fastrenteutlån, ved funding i fastrentepapirer samt ved derivatbruk.

VaR er gitt ved verdi av eiendel multiplisert med eiendelens sensitivitet til endringer i rente multiplisert med maksimal negativ renteendring gitt holdeperiode og konfidensnivå.

Obligasjonsporteføljen durasjonsvektes innenfor tidsintervallene (1-3 mnd), (3-12 mnd), (1-3 år), (3-5 år) og (> 5 år). Durasjonen gir uttrykk for hvert intervalls prissensitivitet i forhold til en renteendring. På bakgrunn av tidsserier på månedlige historiske renter tilbake til 1994 beregnes standardavviket til den absolutte renteutviklingen og det beregnes gjennomsnittlig renter for å tilpasse til intervallene.

På bakgrunn av durasjonsvektet eksponering, historiske rentebevegelser, holdeperiode og konfidensnivå blir VaR beregnet innenfor hvert tidsintervall, for deretter å bli summert opp til total VaR på rentepapirer.

Spreadrisiko

Spreadrisiko er inkludert i markedsrisiko, i henhold til beregningene ifb. risikobasert tilsyn i liv- og skadeselskapet, med fradrag for beregnet kredittrisiko iht. interne modeller. Spreadrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi/realistisk verdi av obligasjoner mv. og engasjementer som følge av generelle endringer i kredittspreader.

Egenkapitalrisiko

Egenkapitalrisiko på verdipapirer er risikoen for tap som oppstår ved endringer i verdien på aksjer og andre egenkapitalinstrumenter som konsernet har investert i. I risikoberegningssammenheng benyttes en oppdeling i norske og internasjonale aksjer.

På bakgrunn av en norsk indeks og en verdensindeks beregnes historiske avkastningstall for norske og utenlandske aksjer separat tilbake til 1994. På bakgrunn av avkastningstallene beregnes standardavviket, som justeres for holdeperiode og konfidensnivå for deretter å multipliseres med eksponering innenfor de ulike egenkapitalklassene. Eksponering tilsvarer markedsverdi av aksjeporteføljen på balansedagen.

For å kunne ta utgangspunkt i volatiliteten i indeksene forutsetter vi en veldiversifisert portefølje av egenkapitalinstrumenter innenfor egenkapitalklassene, hvilket tilsvarer $\beta = 1$. Vi finner det rimelig å anta at porteføljene i liv- og skadeforsikring er veldiversifiserte.

Valutarisiko

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakurser. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutaene.

På bakgrunn av historiske valutakurser beregnes volatilitet for de relevante valutasorter, hvilket gir grunnlag for å beregne risiko knyttet til eksponering, gitt et bestemt konfidensnivå.

Risiko knyttet til eiendom

Konsernets eiendommer er utsatt for risiko ved endringer i eiendomsmarkedet. Eiendomsporteføljens verdi er påvirket av mange faktorer, herunder den lokale økonomiske utviklingen, eiendommenes beliggenhet, vedlikehold og konkurranse i det lokale eiendomsmarkedet.

Volatilitet knyttet til eiendom blir beregnet på bakgrunn av historisk utvikling i eiendomspriser i henholdsvis prisindeks for kontor- og forretningseiendommer hentet fra Statistisk sentralbyrå.

Hedgefond

Risiko knyttet til hedgefond blir beregnet på grunnlag av volatiliteten i en internasjonal hedgefondindeks. Risikoen beregnes i henhold til tilsvarende metode som aksjer.

Korrelasjon – Porteføljrisiko markedsrisiko

På bakgrunn av tidsseriene beregnes en korrelasjonsmatrise mellom de ulike aktivaklassene innenfor markedsrisiko. Korrelasjonene beregnes på bakgrunn av historikk tilbake til 1994, eller så langt tilbake

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.10

det finnes data, basert på 12 måneders rullerende snitt. For å gjøre beregningene mer konservative, benyttes et gjennomsnitt av gjennomsnittet til korrelasjonene og høyeste korrelasjon i perioden. På bakgrunn av korrelasjonsmatrisen beregnes en kovariansmatrise som gir utgangspunktet for å beregne Value at Risk (standardavviket) på den totale porteføljen.

4.4.3.2. Markedsrisiko del II

Del II beskriver oppfølging og styring av de ulike risikoelementene for konsernet samt modeller og rutiner for oppfølging og styring av de ulike risikoelementene i de enkelte datterselskapene.

Den konsoliderte markedsrisikoen i konsernet måles og rapporteres kvartalsvis til styret i SpareBank 1 Gruppen AS og er basert på VaR-beregning med 99,5 % konfidensnivå. Ved behov, og i perioder med store prisendringer i markedet, økes målefrekvensen av markedsrisikoen. Dette følger av interne beredskapsplaner.

Markedsrisikoen i SpareBank 1 Livsforsikring måles i hovedsak gjennom stresstester og VaR-beregninger. Utviklingen i kursreguleringsfondet følges på daglig basis. SpareBank 1 Livsforsikring sin investeringsportefølje er delt i flere porteføljer, hvorav en del er tilknyttet kundeporteføljene, en del er tilknyttet selskapsporteføljen og en del er tilknyttet investeringsvalgsporteføljen.

SpareBank 1 Skadeforsikrings kapitalsituasjon er å anse som god. SpareBank 1 Skadeforsikring vurderer markedsrisikoen fortløpende i forhold til bufferkapital i form av stresstester.

ODIN Forvaltning har liten eller ingen eksponering mot markedsrisiko, da selskapet ikke tar posisjoner på egne bøker. Resultatene i selskapet er allikevel svært sensitive overfor kursendringer da selskapets viktigste inntektskilde er porteføljeprovisjoner.

SpareBank 1 Gruppen Finans og Argo Securities har liten eksponering mot markedsrisiko

Renterisiko

Renterisikoen i SpareBank 1 Livsforsikring og SpareBank 1 Skadeforsikring måles gjennom resultateffekt i stresstesten ved en prosentvis renteøkning. Eksponering i forhold til vedtatte rammer for de ulike aktivaklassene for rentepapirer følges og rapporteres månedlig.

I vår VaR-beregning for beregning av økonomisk kapital hensyntas kun aktivasiden i livselskapet. Renterisiko på passivasiden som følge av forhold nevnt over hensyntas ikke. Denne risikoen beregnes og rapporteres i henhold til risikobasert tilsyn i hvert enkelt selskap.

Egenkapitalrisiko

Egenkapitalrisikoen i konsernet relaterer seg primært til SpareBank 1 Livsforsikring og SpareBank 1 Skadeforsikring sine egenkapitalplasseringer, men også SpareBank 1 Gruppen har investeringer i egenkapitalinstrumenter. Styrene i SpareBank 1 Skadeforsikring og SpareBank 1 Livsforsikring har vedtatt en investeringsstrategi, herunder risikoprofil og begrensninger / rammer på investeringer i ulike instrumenter.

Valutarisiko

SpareBank 1 Gruppen har lav eksponering mot valutarisiko. SpareBank 1 Livsforsikring forsøker å nøytralisere det vesentlige av eksponeringen ved bruk av valuta-terminkontrakter. SpareBank 1 Skadeforsikring strategi er at verdipapirer notert i utenlandsk valuta i størst mulig grad skal sikres mot valutarisiko.

Risiko knyttet til eiendom

I SpareBank 1 Livsforsikring og SpareBank 1 Skadeforsikring er en relativt stor andel av investeringsporteføljen knyttet til eiendom. Selskapene styrer risikoen knyttet til eiendom gjennom stresstester.

4.4.4. Likviditets- og oppgjørssisiko

Styringen av konsernets finansieringsstruktur tar utgangspunkt i en overordnet likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider.

Likviditetsrisikoen i SpareBank 1 Gruppen er i hovedsak knyttet til morselskapet, og vurderes som lav.

Beredskapsplan for kapital og likviditetsstyring ble senest oppdatert og styregodkjent mai 2010, og søker å synliggjøre den overordnede likviditetsstyring i konsernet samt å identifisere og forklare hendelser som kan inntreffe og legge planer for å møte disse hendelsene. Beredskapsplanen gir også en klar beskrivelse av ansvarsfordeling. Hendelser som kan gi likviditetseffekter kan blant andre være:

- Identifiserte tap i datterselskaper som innebærer behov for kapitaltilførsel
- Likviditetsbuffer under målsatt nivå
- Tilbakekallelse av ukommiterte kredittlinjer

4.4.5. Forsikringsrisiko

Forsikringsrisiko er kun aktuelt i skade- og livselskapet.

4.4.5.1. SpareBank 1 Skadeforsikring

Kvantifisering av økonomisk kapital følger av beregningsalgoritmene definert av Finanstilsynet. Det holdes kapital for summen av premieusikkerhet og reserveusikkerhet, inkl korrelasjonseffektene, slik disse også er definert av Finanstilsynet.

4.4.5.2. SpareBank 1 Livsforsikring

Kvantifisering av økonomisk kapital følger av beregningsalgoritmene definert av Finanstilsynet for risikobasert tilsyn.

Det holdes kapital for summen av "forsikringsrisiko liv" og "forsikringsrisiko skade" slik disse også er definert fra risikobasert tilsyn.

4.4.6. Operasjonell risiko

Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter også juridisk risiko.

Operasjonell risiko i datterselskapene dokumenteres i dag i forbindelse med arbeid som gjøres for å oppfylle internkontrollforskriften. Hovedtrekkene i dette arbeidet er at ledergruppen i det enkelte datterselskap gjennomfører en prosess for å kartlegge hovedrisikoen for operasjonell risiko før og etter gjennomførte tiltak. Det arbeid som gjennomføres er godt egnet til å avdekke behov for tiltak for å avdekke risikoen, men er ikke på samme måte godt egnet til å kvantifisere datterselskapets samlede operasjonelle risiko. Det er implementert databaser for styring og oppfølging av tiltak knyttet til rapporter fra Finanstilsynet, internrevisjonen og internkontrollgjennomgangen.

For ODIN Forvaltning benyttes forutsetningene i Basismetoden i det nye regelverket, dvs. 15 % av gjennomsnittlig inntekter de siste 3 årene.

Når det gjelder SpareBank 1 Skadeforsikring og SpareBank 1 Livsforsikring benyttes metodikk i de beregningene som selskapene utfører i forbindelse med deltagelse i QIS-beregningene som forberedelse til Solvency II.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.10

Argo Securities, SpareBank 1 Gruppen Finans og SpareBank 1 Gruppen beregner operasjonell risiko iht. nedenstående oppstilling:

SpareBank 1 Gruppen Finans	15 % av gjennomsnittlige driftskostnader siste 3 år
Argo Securities	2011- 2014: 15 % av gj.snitt av siste 3 års inntekter
SpareBank 1 Gruppen AS (morselskap)	15 % av gjennomsnittlige driftskostnader siste 3 år

4.4.7. Strategisk og forretningsrisiko risiko

Strategisk og forretningsmessig risiko har i fremstillinger så langt blitt skjønnsmessig stipulert. Det er foreløpig ikke etablert en prosess for å beregne risikoen knyttet til dette. Vi arbeider med å finne parametere for å kunne beregne den strategiske og forretningsmessige risikoen på en kvantitativ måte. En antatt tilnæringsmåte her vil være å beregne sannsynlig bortfall av inntekter som følge av strategiske feilvalg eller situasjoner hvor det blir sterk negativ mediafokus omkring SpareBank 1 Gruppen eller SpareBank 1-bankene (omdømmerisiko).

SpareBank 1 Gruppen har etablert en beredskapsplan for behandling av omdømmesensitive saker. Arbeidet med en konkret sak initieres og ledes av Konserndirektør Kommunikasjon og er en dynamisk del av avdelingens planverk. Sakslisten gjennomgås hvert kvartal – for oppdatering.

Vi vil, sammen med alliansens forum for risikostyring, ha et fortsatt fokus på å etablere kvantitative modeller med tanke på å estimere kapitalbehov for den strategiske og forretningsmessige risikoen i konsernet.

4.4.8. Korrelasjon - Porteføljerisiko

Ikke alle hendelser antas å inntreffe på samme tidspunkt. Derfor er det rimelig å ta hensyn til diversifiseringseffekter mellom aktivaklassene. Det benyttes her en korrelasjonsmatrise mellom aktivaklassene, hvor vi har beregnet korrelasjoner mellom markedsrisiko, kredittrisiko, forsikringsrisiko og eiendom.

I den samlede ICAAP-oppstillingen per 31.12.10 utgjør diversifiseringseffektene 19,8 % av brutto risiko, mot 19,5 % per 01.01.2010 (sammenlignbare tall ekskl. Bank 1 Oslo). Nivået følger av de korrelasjonsberegninger som er innarbeidet i totalrisikomodellen. Nivået på diversifiseringseffekter anser vi å være rimelig, sett i forhold til andre finansinstitusjoner med samme bredde i virksomheten.

5. Sammenligning av regulatorisk og økonomisk kapitalbehov

Mill. kr.	Regulatorisk kapital (beregninger per 31.12.10)	ICAAP, Pilar 2 (beregninger per 31.12.10)
Kreditrisiko	N/A	98
Markedsrisiko	N/A	4.098
Forsikringsrisiko (P1 er forsikringsselskaper i blandet konsern)	N/A	2.163
Operasjonell risiko	N/A	398
Reassuranserisiko	N/A	62
Likviditetsrisiko	N/A	0
Konsentrasjonsrisiko	N/A	0
Andre risikoformer (Strategisk og forretningsmessig risiko, eierrisiko med mer)	N/A	180
Sum brutto risiko	1.497	6.999
Diversifisering	0	-1.388
Reserver i liv og skadeselskapet	0	-2.443
Korrigeringer kapitaldekningsoppgave (overgangsregler IRB mm)	0	0
Total beregnet behov for kapital	1.497	3.168
Kjernekapital	2.344	2.784
Buffer i forhold til kjernekapital	846	-385
Andel goodwill	0	393
Buffer i forhold til kjernekapital inkl. andel goodwill	846	8
Annen ansvarlig kapital	661	661
Buffer i forhold til total ansvarlig kapital (og GW)	1.507	670

Beregningen av kapitalbehovet er gjennomført på konservative forutsetninger. Eksempelvis er det benyttet en holdeperiode på 12 måneder ved beregning av all markedsrisiko, selv om interne handlingsregler medfører at det kunne vært argumentert for at både halvårlig og kvartalsvis holdeperiode ville ha vært mer dekkende. I tillegg er beregninger av korrelasjonseffekter lagt i den konservative enden av observerte verdier, og i tilfeller hvor det ikke finnes empiri, er det forutsatt betydelige positive korrelasjoner.

I beregningene har vi redusert bruttorisikoen med reserver i liv- og skadeselskapet, som vurderes å være en buffer mot svingningsrisikoen. Dette er poster som er beregnet å være en del av bufferkapitalen til selskapene. De viktigste postene her er normalt kursreguleringsfondet og tilleggsavsetninger i livselskapet, samt deler av sikkerhetsavsetningene og garantiavsetningene i skadeselskapet.

I vurderingen av kapitalbehovet er det tatt som utgangspunkt at bufferkapital regnes i forhold til tilgjengelig kjernekapital inklusiv fondsobligasjoner og goodwill.

6. Solvency II

Et nytt felles europeisk soliditetsregelverk i forsikring (Solvency II) forventes å tre i kraft 1. januar 2013. Soliditetsregelverket skal etter planen gjennomføres i norsk lovgivning fra oktober 2012. Solvency II-regelverket skal erstatte dagens solvensmarginkrav.

SpareBank 1 Gruppen er av regulerende myndigheter ansett å være et forsikringsdominert blandet finanskonsern. Konsernet vil bli underlagt det kommende Solvency II-regelverket, og vil således måtte tilpasse seg dette inn mot ikrafttreden ved inngangen til 2013.

Det kommende Solvency II-regelverket vil, som Basel II-regelverket, bestå av tre pilarer. Pilar 1 er knyttet til kvantitative krav, Pilar 2 er knyttet til kvalitative krav (herunder Own Risk Self Assessment, ORSA, som er Solvency II sitt svar på ICAAP) og Pilar 3 er knyttet til markedsdisiplin. Strukturen i rammeverket er således langt på vei sammenfallende med Basel II, men med en rekke tilpasninger mot forsikringsbransjen.

SpareBank 1 Gruppen har i 2010 for første gang deltatt på konsolidert nivå i konsekvensberegningene, gjennom deltagelse i konsekvensstudien Quantitative Impact Study 5 (QIS

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.10

5). Solvency II har stort fokus innenfor risikostyringsområdet i SpareBank 1 Gruppen, og har allerede medført, og forventes å medføre til dels store endringer innenfor arbeidet med risikostyring i konsernet.